

PRAKTISCH EN PERSOONLIJK GEBRUIK VAN DE BIJBEL

vrij naar: B. Ramm, "Protestant Biblical Interpretation"

VOOR U BEGINT...

Studie van de Bijbel wordt vaak "theologie" genoemd. Alleen het woord al klinkt voor veel mensen dermate hoogdravend dat zij niet eens willen beginnen aan studie van de Bijbel, en dat is erg jammer omdat de Bijbel een enorme bron van kennis is, kennis die uw leven kan en zal verrijken. God heeft de Bijbel niet voor niets aan ons mensen gegeven!

Het woord "theologie" houdt meer in; het betekent dat het kennis vergaren is over God (Theos = grieks voor God) maar in de kern vergaren wij alléén kennis over God door middel van studie van de Bijbel, immers: dat is Zijn Woord. Andere openbaringsbronnen zijn er niet en/of erkennen wij niet. In Theologische opleidingen worden echter vaak dingen als klassieke talen (Grieks, Latijn), filosofie enz. onderwezen. Dit doen wij niet omdat wij dit overbodig achten.... Hierin zijn wij niet uniek; over de gehele wereld bestaan Bijbelscholen waar zielzorgers en predikanten worden opgeleid met als énige bron van studie de Heilige Schrift, de Bijbel.

In deze les zult u een paar begrippen uit de theologie tegen komen, maar zij worden -naar wij aannemen- voldoende uitgelegd en verklaard om ook voor "leken" (dat is feitelijk een min-of-meer denigrerend woord voor mensen als u en ik die géén "titel" in de theologie hebben) begrijpelijk en toepasbaar te zijn of worden. Voel u door een dergelijke term niet beledigd of bezwaard, of ontmoedigd... Want als wij kijken naar de discipelen van de Here Jezus, dan koos Hij niet degene met de mooiste titels voor- of achter de naam; Hij koos degene die Hem in liefde en waarheid wilden dienen. Dat waren vissers, boeren, timmerlui, belasting-ambtenaren ("tollenaars"), en soms, .. een "theoloog". Maar dan alléén als deze zijn leven aan Hem had gegeven (Paulus, Nicodemus). De Here Jezus hecht niet aan titels; Hij ziet het hart aan! Is uw hartsgesteldheid de juiste?

GEBRUIK VAN DE BIJBEL

De meeste zaken in de Bijbel zijn bedoeld voor de Christen persoonlijk, voor zijn groei in kennis van Jezus Christus en om meer te leren van de kracht die uitgaat van de Opstanding. Voor dit persoonlijke gebruik van de Bijbel voor morele, etische en geestelijke opbouw worden de volgende principes toegepast:

1. HERMENEUTISCHE PRINCIPES

Alle praktische lessen, alle toepassingen, alle "stille tijd materiaal" dient behandeld te worden volgens de algemeen aanvaarde hermeneutische principes. Mooi geformuleerd: "hermeneutiek is de wetenschap en kunst van interpretatie van de Bijbel". Dat is de normale, literaire, historische en contextuele uitleg. Hiermee wordt bedoeld dat een Bijbelvers nooit als op zichzelf staand mag worden beschouwd, maar dat er altijd gekeken dient te worden naar de tijd waarin de uitspraak of het geschreef in stond, andere Bijbelverzen mee vergeleken dienen te worden, de bedoeling in die zin of iets "poëtisch" danwel letterlijk opgevat dient te worden, etc. teneinde een juiste uitleg te geven of begrip te vormen van hetgeen bedoeld is. In deze les gaan wij hier nader op in.

2. BIJBELSE PRINCIPES

De Bijbel is meer een boek van principes dan een boek van 'specifieke aanwijzingen'. Hiervoor zijn twee belangrijke redenen:

1. als de Bijbel helemaal, in alles, specifiek was -dus voor elke situatie in het leven een pasklaar voorschrift of antwoord zou geven- zou de Bijbel te betrekkelijk of relatief zijn. Als Paulus bijvoorbeeld alleen commentaar zou hebben gegeven op de manier waarop mensen in zijn tijd en kringen zondigden, zou zijn onderwijs niet meer van waarde zijn voor deze tijd,

andere culturen en ander manieren van zondigen dan de toenmalig bekende. Als we naar de terminologie van Paulus kijken is het juist verbazend hoe hij zijn vinger wist te leggen op het universele element in de menselijke zonde waardoor de Bijbel -en zeker zijn brieven- een betrouwbare gids is voor moreel gedrag voor alle generaties in alle culturen en tijden.

2. als de Bijbel een wettisch systeem van regels was, zou een kunstmatig soort geestelijkheid ontstaan; erg "doods". Een religie die niets meer te bieden zou hebben dan wetten en (leef)regels en geestelijke groei door bestudering van de Bijbel zou niet mogelijk zijn. In elke beslissing worden we teruggevoerd tot de vraag: welke geestelijke principes spelen hier een rol? En pas na de beantwoording van die vraag: "Wat moet ik doen?".

3. INNERLIJKE GEZINDHEID

De Bijbel legt de nadruk op de "innerlijke gezindheid" en niet op de uiterlijke zaken. Het morele onderricht van het Oude Testament bevat veel regels over voedsel dat je wel of niet mocht eten, kleding, etc. Het einddoel van deze zogenaamde stoffelijke bepalingen was, de Joden geestelijk onderscheid te leren. Het was ook bedoeld om ze te onderscheiden van de volken om hen heen, zodat zij beseften dat zij "apart gezet" of "geheiligd" waren. In het Nieuwe Testament worden moraal en geestelijkheid verheven tot een hoger nivo, doordat materiële voorbeelden worden "vergeestelijkt". Nu speelt in het Nieuwe Testament niet alleen het innerlijke een rol. Ook gedrag wordt onder de loupe genomen; zo wordt geen maat kunnen houden in eten en drinken veroordeeld en kuis en eerzaam gedrag wordt mensen voorgeschreven. Uiterlijk én innerlijk moeten overeenstemmen wil men van geestelijke integriteit kunnen spreken. Toch wordt op het innerlijk de grootste nadruk gelegd. Echt geloof wordt gezien als een geheime werking, die je niet aan uiterlijke dingen kunt afmeten. Niet het "raak niet, smaak niet, roer niet aan" uit het Oude Testament, maar wel "geloof, hoop en liefde".

4. DE GEESTELIJKE LES

Het is in veel gevallen dan ook de strekking van de Bijbelse 'instructie' die we ter harte moeten nemen en niet de letterlijke interpretatie. Zo stelt de Here Jezus in Mattheüs 5:29, 30 het volgende:

"Als uw oog dus slechte begeerten in u opwekt, ruk het dan uit en gooi het weg. Want het is beter één lichaamsdeel kwijt te raken dan zelf in de hel te worden gegooid. En als uw hand u tot verkeerde dingen brengt, hak hem dan af en gooi hem weg" [Het Boek]

Iemand die dat doet zien we niet als een heilige maar een dwaas! En terecht! Jezus bedoelt, dat we radicaal met de zonde moeten breken en die zeker niet koesteren. Hij bedoelt niet dat we ons lichaam moeten verminken... Een praktische toepassing zou bijvoorbeeld wel het volgende kunnen zijn: vaak hoor je de klacht dat mensen zo in beslag worden genomen door bijvoorbeeld de televisie, ze klagen bijvoorbeeld dat het apparaat ze tot zonde verleidt, zonder dat ze dat nou eigenlijk bewust willen... Een veelgehoorde kreet is dan: "zet hem uit" of "kijk selectief". Maar u en ik weten dat dat heel moeilijk kan zijn. Eigenlijk onmogelijk. Want voor je het weet valt in een 'onschuldige' quiz een godslastering of wordt schuttingtaal gebruikt - en hoe je het ook wend of keert; dat blijft toch ergens op een plekje in je achterhoofd hangen, het hééft invloed. Het is niet voor niets dat al enkele jaren zelfs de politiek roept dat we als maatschappij weer meer aandacht aan normen en waarden moeten schenken.

Een recent experiment van het "Dagblad van het Noorden", waarin vier gezinnen een week zonder TV moesten, toonde aan dat dit voor deze gezinnen zéér moeilijk was. "Je bent je kinderoppas voor de zondagochtend kwijt, zo konden we niet meer uitslapen" sprak één van de ouders. Als zo'n ding daar staat, zet je 'm vaak min-of-meer onbewust aan. Ik heb gehoord van mensen die de verleiding niet konden weerstaan en op basis van bovenstaande tekst besloten "dat 'oog' gaat ons huis uit". Moeten we nu allemaal dat voorbeeld navolgen en dat "oog" onze woonkamer uit gooien omdat het tot zonde kan verleiden? Moeten we het

tot regel gaan verheffen in onze kerken en gemeenten? Dat zou weer net zo dom zijn als wanneer we (letterlijk) onze hand zouden afhakken of oog zouden uitsteken. Dan verzanden we weer in "wettisch" gedrag in plaats van toepassing van het principe van deze les van de Here Jezus. Alhoewel ik persoonlijk er van overtuigd ben dat veel Christenen best wel eens wat minder vaak voor de TV zouden mogen hangen! Er gaat veel tijd verloren met "ledigheid", voor het toegeven aan vleselijke behoeften die gebruikt zou kunnen worden voor nuttiger zaken!

Een ander voorbeeld is sport. Veel mensen besteden ontzettend veel tijd aan het 'in conditie' houden van het lichaam. Daar is toch niets op tegen? Wél als het ten koste gaat van, bijvoorbeeld, het bijwonen van de samenkomsten of de Bijbelkring! In dat verband moeten we toch eens denken aan wat Paulus zegt: "de lichamelijke oefening is tot weinig nut"...(1 Timotheüs 4:8). Waarom? Omdat het alleen dít leven dient, het "strakke lichaam". Daartegenover stelt Paulus dat "geestelijke oefening" een veel hóger doel dient: dit leven én het toekomstige leven! Betekent dit dat we niet meer mogen sporten...? Nogmaals: het gaat om de strekking van deze "les" en niet om de letterlijke "instructie"! Paulus was helemaal niet tégen sport; hij gebruikte zelfs beelden uit de sport om geestelijke lessen te illustreren.

De geestelijke les is dus dat wij soms iets wat een wezenlijk deel van ons leven is, of dat nu de televisie, sport, het internet (verslavend!) of andere zaken zijn moeten kunnen wegdoen, "afhakken", wanneer dit onze relatie met God in de weg staat. Doe hierin eerlijk en grondig zelfonderzoek en vraag daarin de Here om leiding van de Heilige Geest.

Terug naar het onderwerp - de Bijbel vraagt ons dus, lees de voorbeelden nog maar eens door, niet om alles letterlijk toe te passen maar we moeten als gelovige proberen te achterhalen wat de diepere, geestelijke, betekenis is. Soms is die er ook niet; maar in die gevallen zal de tekst dat zelf ook duidelijk maken. Bijvoorbeeld in die gevallen dat het gaat om praktische leefregels of aanwijzingen (zoals bijvoorbeeld het eerdergenoemde "drankgebruik").

5. CULTUURGEBONDEN VOORSCHRIFTEN

Er zijn in de Bijbel, ook in het Nieuwe Testament, ook diverse "cultuurgebonden voorschriften". Passend in de toenmalige, Joodse, cultuur in de Bijbelse tijden. Die moeten "vertaald" worden naar onze tijd. Een lastige opdracht, maar een opdracht die we niet naast ons neer kunnen en mogen leggen. Het is dus noodzakelijk de cultuur van de Bijbel en je eigen cultuur te kennen en te leren, als volwassen kind van God, bepalen wat je dient te doen en wat je niet dient te doen.

Wel is voorzichtigheid geboden hierin, voor je het weet worden belangrijke Nieuwtestamentische waarheden afgedaan als "cultuurgebonden". Weest hierin kritisch en (zie onder 1 en 2) pas bij het onderzoek naar deze dingen de juiste principes toe.

LEIDING EN VOORBEELDEN

De levens van de personen in de Bijbel zijn vol voorbeelden van Goddelijke leiding en gehoorzaamheid hieraan - maar ook van ongehoorzaamheid, zowel van "goddeloze mensen" als van "mannen Gods".

1. HISTORISCHE FEITEN

Het is belangrijk, gezien vorenstaande, dat we leren onderscheid te maken tussen de historische feiten in de Bijbel en gebeurtenissen waaraan de Bijbel zijn goedkeuring geeft. De Bijbel is door God geïnspireerd, maar niet alles wat vermeld is, was conform God's wil! Een voorbeeld hiervan is te vinden in het twaalfde hoofdstuk van Johannes: de vrouw die mirre over de voeten van de Here Jezus giet. Het was -uiteraard- een historische gebeurtenis maar tevens een gebeurtenis waaraan de Here Zijn goedkeuring geeft. Een,

negatief, voorbeeld is de geschiedenis van David en Batseba in 2 Samuel 11. David's overspel wordt hier beschreven maar absoluut niet goedgekeurd; hij wordt er voor gestraft.

Een ander voorbeeld is Galaten 2:11 v.v. waar Petrus, een "man Gods", wordt bestraft (terechtgewezen, gecorrigeerd) door Paulus vanwege zijn "vrome" gedrag. Dit gedeelte leert ons onder andere dat we ons als gelovigen niet moeten laten leiden door de publieke opinie maar door de principes van de Bijbel. Zoek en toets daarom de juiste motieven en principes. Ga niet zomaar gebruiken en omstandigheden overzetten naar deze tijd!

2. PERSOONLIJKE OPDRACHTEN

Persoonlijke opdrachten zijn niet de wil van God voor iedereen! Zo mocht Jozua in zijn militaire campagne man noch vrouw noch kind sparen. Dat geldt niet voor iedere legerleider! Petrus en Paulus stonden allebei in de bediening van de verkondiging, maar kregen allebei een verschillende opdracht (werkveld, geografisch gebied, positie in de gemeente). Het is daarom belangrijk de eigen, persoonlijke, roeping (= opdracht) van God te leren kennen en begrijpen. Veel mensen hebben moeten leren dat de opdracht die ze dachten te hebben gekregen niet de opdracht was die ze hadden gekregen van God!

3. LEIDENDE GEESTELIJKE PRINCIPES

De levens en persoonlijke opdrachten van mensen in de Bijbel kunnen echter wel heel leerzaam zijn. Probeer ze te achterhalen; de leidende geestelijke principes in hun levens dienen we niet na te apen of klakkeloos over te nemen maar ontdekken wat de geestelijke principes er achter iemand's handelen zijn kan zeer verrijkend zijn voor het eigen geestelijke leven. Een mooi overzicht om mee te beginnen vinden we in het elfde hoofdstuk van de Hebrëen-brief waar Paulus hier een aantal levens voor ons "op een rij zet".

BELOFTEN

Helaas horen we wel eens de uitspraak dat "we mogen staan op elke belofte in de Bijbel". Dat is een schromelijke overdrijving. Dit omdat slechts weinig beloften een universeel karakter (= voor een ieder toepasbaar) hebben en vaak ook persoonlijk zijn. Vergelijk ook de "persoonlijke opdrachten" hier boven.

1. UNIVERSEEL OF PERSOONLIJK

Ga na of een belofte universeel of persoonlijk is. Dit is uit de context meestal goed op te maken. Een voorbeeld van zo'n universele belofte is Openbaringen 22:18. Een duidelijk voorbeeld van een persoonlijke belofte is bijvoorbeeld Handelingen 18:9, 10. Dit zijn voor de hand liggende voorbeelden, maar in andere gevallen kan het moeilijker zijn het e.e.a. te onderscheiden.

2. VOORWAARDELIJKE BELOFTEN

Sommige beloften bevatten een voorwaarde. God geeft in die gevallen een belofte maar wel onder een voorwaarde. Een mooi voorbeeld is het volgende:

"Nadert tot God en Hij zal tot u naderen. Reinigt uw handen, zondaars, en zuivert uw harten, gij die innerlijk verdeeld zijt" [Jacobus 4:8].

De belofte is dat God tot ons (u) nadert als wij tot Hem naderen (zoeken). Hij komt naar ons toe. Een prachtige belofte. Maar het naderen tot God is niet de enige voorwaarde in dit vers! Vaak wordt alleen het eerste gedeelte geciteerd, maar er staat ook iets achteraan: "Reinigt uw handen, zondaars, en zuivert uw harten..". Dat zijn óók voorwaarden waaraan voldaan dient te worden. Alleen als we ons "reinigen" en ons hart "zuiveren".

3. VOOR WELKE TIJD?

Het is belangrijk om na te gaan of de gegeven belofte een belofte is die ook in deze tijd geldig is. Sommige beloften gelden bijvoorbeeld alleen voor de Joden in het Oude

Testament, in hun eigen land of juist daarbuiten, andere zijn bedoeld voor de gelovigen in het Nieuwe Testament. Wéér anderen zijn bedoeld voor de periode dat Christus alles op aarde heeft hersteld en Zijn Koninkrijk hier op aarde gevestigd is. En soms... soms zijn de beloften voor déze tijd; beloften die gelden voor Zijn Gemeente of de Kerk. Het is heel belangrijk de juiste verdeling in tijden of perioden te kennen in de Bijbel om dit te kunnen zien en begrijpen, zie onder andere ook les 1.3 en 1.4 waar we verder op deze onderwerpen in gaan.

Steeds als we de Bijbel "dwingen" om iets te zeggen over een bepaalde of specifieke situatie in ons eigen leven, en daarom een tekst isoleren van het verband waarin het is geschreven (ook wel "biblicisme" of "uit zijn verband rukken" genoemd) doen we de Bijbel geweld aan. Een extreem voorbeeld hiervan is wat in bepaalde kringen wel eens gebeurt: de Bijbel openslaan, vaak met gesloten ogen, een tekst "prikken" en dan verklaren dat deze tekst "van de Here is ontvangen".

Geen énkèle belofte, tekst of uitspraak mag gebruikt worden buiten het logische verband en de betekenis om! God geeft aan zijn woord niet eerst een "gewone", historische, logische of letterlijke betekenis om vervolgens nog eens een volstrekt subjectieve betekenis te kunnen krijgen! God spreekt niet met twee monden, en de Bijbel moet dan ook ten alle tijde via de bovenstaande principes worden gelezen en benaderd. Alleen dán zal het mogelijk zijn de Bijbel praktisch en persoonlijk op een gezonde manier te lezen en begrijpen.